

16.06.2021

Ärende/8

§ 190 Miljörapport för Helsingfors stad 2020

HEL 2021-003311 T 11 00 01

Beslut

Stadsfullmäktige antecknade miljörapporten för Helsingfors stad 2020.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Timo Lindén, stadssekreterare, telefon: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Bilagor

1 Helsingin_kaupungin_ympäristöraportti_2020

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Beaktandet av miljöärendena hos Helsingfors stad styrs av stadsstrategin och miljöpolicy som stadsfullmäktige godkänt och av anvisningarna för utarbetande av budgeten som stadsstyrelsen godkänt. Staden har dessutom flera delområdesprogram inom miljöskyddet som bidrar till att förverkliga stadens miljöledning. Miljöarbetet inom sektorerna, på affärsverken och vid dottersammanslutningarna stöder stadens miljöledning.

Miljörapporten för Helsingfors stad är stadskoncernens gemensamma handling. I handlingen beskrivs hur stadens miljömål uppnåtts, hur stadens verksamhet påverkar miljön och hur stadens miljöpolicy verkställts. I miljörapporten rapporteras också hur åtgärdsprogrammet Kolneutralt Helsingfors 2035, anpassningsriktlinjerna för klimatförändringen 2019–2025 och Vägkartan för cirkulär ekonomi och delningsekonomi avancerar. Rapporterna från sektorerna och affärsverken samt miljöbokföringsuppgifterna publiceras som öppna data och hela rapporten kommer att publiceras på adressen www.hel.fi/ymparistoraortti. Uppgifterna för rapporten, som har sammanställts och redigerats av miljö-

tjänsterna, har producerats av stadens alla sektorer, affärsverk och dottersammanslutningar.

Centrala plock ur miljörapporten

Staden har aktivt förverkligat åtgärdsprogrammet Kolneutralt Helsingfors 2035. Staden har satt upp strikta energieffektivitetsmål för sitt eget byggande. Avsikten är också att påskynda energirenoveringar som utförs i privatägda byggnader med Energirenässansverksamhetsmodellen som färdigställdes år 2020. I tomtupplåtelsevillkoren för nya flervåningshus förutsätts dessutom att byggnaderna uppfyller kraven för energieffektivitetsklass A2018. En utredning om regionala jordvärmelösningars principer vid planering och genomförande av markanvändning utarbetades så att staden med regionala jordvärmelösningar kan leda utvecklingen mot flera fastigheters gemensamma energiproduktionslösning. Internationella tävlingen Helsinki Energy Challenge ordnades för att finna lösningar på Helsingfors uppvärmningsutmaning. Mer än hälften av Helsingfors direkta utsläpp härstammar från uppvärmningen. Därför är särskilt de åtgärder som hänförs till energiproduktionen centrala med tanke på stävjandet av klimatförändringen.

År 2020 var de totala växthusutsläppen i Helsingfors omkring 33 procent lägre än år 1990. Utsläppen minskade med nio procent jämfört med året innan och målet för 2020 att minska växthusgaserna med 30 procent uppnåddes.

Helsingfors stads energispararbete samordnas av Energispararbetsgruppen. Stadskoncernens utsläpp utgör 14 procent av hela stadens utsläpp, och omkring 95 procent av denna andel kan kopplas till byggnadernas energiförbrukning. Helsingfors stadskoncerns sammanlagda energiförbrukning år 2020 var cirka 1 667 GWh, vilket är 10 procent mindre än år 2019. Stadens egna nybyggen har redan under flera år behövt genomföras mer energieffektivt än föreskriftsnivån. År 2020 var E-talskravet för servicebyggnadsprojekt 20 procent striktare än föreskriftsnivån. Från början av år 2020 satte man även ett energieffektivitetskrav för stadens renoveringsprojekt, som föreskrev att E-talet för servicebyggnader ska minska med minst 30 procent i samband med renoveringen. Kravet är 10 procentenheter striktare än vad de nationella föreskrifterna kräver. Dessutom är målet för både nya byggnader och renoveringsprojekt att en mängd som motsvarar omkring tio procent av den köpta elen ska produceras med hjälp av solenergi, om systemet är ekonomiskt lönsamt. År 2020 installerades nya solenergisystem i servicebyggnader totalt 365 MWh. För nybyggnadsobjekt valdes jordvärme som den primära värmeproduktionsformen, ifall den enligt utredningen som utfördes i projektplaneringsskedet var möjlig att genomföra

och ekonomiskt lönsam. Vid renoveringsprojekt övervägdes fortfarande en övergång från fjärrvärme till exempelvis jordvärme från fall till fall.

Coronaviruspandemin minskade motorfordonstrafiken och antalet passagerare under år 2020. Även stadscyklarna användes cirka 20 procent mindre än under den föregående säsongen. Av alla färdsätt vid resor inom Helsingfors var gång till fots det populäraste med en andel på 52 procent. Cykeltrafiken utvecklades år 2020 genom att Helsingfors utvecklingsprogram för cykeltrafiken 2020–2025 godkändes, en del av Östbanan byggdes och dubbelriktad cykeltrafik på enkelriktade gator i Kronohagen, Gloet, Kampen och Främre Tölö verkställdes. Stora logistik förberedde ikraftträdandet av EU:s direktiv om rena fordon genom att skapa en vägkarta för elektrifieringen av Helsingfors egna fordon för åren 2021–2027.

Luftkvaliteten i Helsingfors har förbättrats under de senaste årtiondena och är ganska god i internationell jämförelse. Årsgränsvärdet för kvävedioxid som EU:s luftkvalitetsdirektiv fastställer med tanke på hälsoeffekterna överskrids dock fortsättningsvis på vissa ställen på centrums slutna gator, eller riskerar att överskridas. Orsaken är avgaser från trafiken, särskilt från dieselfordon. Även inandningsbara partiklar, det vill säga damm, försämrar luftkvaliteten i synnerhet under vårarna och i närheten av stora byggarbetsplatser. När det gäller gatudamm finns fortfarande en risk för överskridande av gränsvärdet. Under största delen av år 2020 var Helsingfors luftkvalitet god eller tillfredsställande. Halterna av kvävedioxidutsläpp från avgaser (NO₂) och gatudamm (PM₁₀) var ovanligt låga år 2020, vilket berodde på väderförhållandena och den minskade trafikmängden.

Buller i miljön är en betydande faktor som försämrar livsmiljöns kvalitet och trivseln i Helsingfors. Kraftigt, kontinuerligt buller kan också skada hälsan. I Helsingfors orsakade vägtrafiken mest bullerolägenheter. Lokalt kan även till exempel bygg- och reparationsarbeten, publikevenemang och restauranger orsaka störande buller. År 2020 förbättrades ljudmiljön bland annat genom att öka antalet trafiksäkerhetskameror och bygga farthinder som dämpar körhastigheterna. Även bullerdämpande vägbeläggningar förnyades och en kampanj för att främja användandet av friktionsdäck ordnades. Friluftsområdena var i flitigt bruk när stadsborna sökte sig till lugna miljöer. Tysta eller lugna platser har varit mycket viktiga för Helsingforsborna, såsom resultaten från invånarenkäten som publicerades hösten 2020 visar. I enkäten markerades platser som upplevdes tysta och lugna runt om i staden, särskilt i stora grönområden och i närheten av vattendrag.

Staden inleddes ett långsiktigt arbete för att klassificera småvattnen och kartlägga organismerna. Målet med det blå nätverksarbetet är att

16.06.2021

producera information om det blå nätverket för planering av markanvändning samt för uppföljning och övervakning av miljön, och att göra den informationen mer tillgänglig i geodataformat. Under år 2020 kartlades förekomsten av skadliga ämnen noggrannare i huvudstadsregionens havsområde. Skadliga ämnen förekommer på havsbotten och i organismer särskilt i urbaniserade områden som påverkas av avrinning från marken och intensiv mänsklig verksamhet. I början av år 2020 orsakade flera ösregn översvämning av avlopps nätverken, som lokalt försämrade kustvattnets kvalitet. Tillsammans med Åbo har Helsingfors förbundit sig till att verkställa ett tredje åtgärdsprogram för Östersjön åren 2019–2023. Nätverket Östersjöutmaningen har redan 315 anslutna aktörer.

År 2020 fattade NTM-centralen i Nyland ett beslut om grundande och godkände skötsel- och användningsplaner för fyra naturskyddsobjekt i Helsingfors. Tomtbackaskogen är störst av dem med totalt 137 hektar. De övriga områdena var fågelskär. Naturskyddsområdena täcker för närvarande 3,2 procent av den totala markarealen och 0,93 procent av vattenarealen. År 2020 färdigställdes också kartläggningar om Helsingfors utrotningshotade naturtyper, värdefulla växtobjekt och organismarter. I fågeluppföljningen har maskinell slätter konstaterats öka höstens fågelmängder i Gammelstadsfjärden, i Östersundom och i skärgården. I uppföljningen av pollinerande insekter år 2020 var dagfjärilarnas individantal ovanligt lågt i Helsingfors, särskilt på linjerna innanför Ring I var antalet arter och individer mycket litet.

Stadens mest centrala saneringsområden för förorenad mark gällde projektområdena Fiskehamnen och Busholmen, vilka görs om till boendeområden. Stora saneringsobjekt fanns också i Nordsjö centrum och på Hertonäs strand. I byggen på allmänna områden utnyttjades år 2020 sammanlagt 1 476 541 ton schaktmassor och stenmaterial. Tack vare återvinningen sparade man 8 miljoner euro och 1 300 000 liter bränsle, och utsläppen minskade med 3 100 t CO₂e.

Väggkartan för cirkulär ekonomi och delningsekonomi i Helsingfors godkändes år 2020 och under slutet av året publicerades en uppföljningstjänst för åtgärderna, Kiertotalousvahti. En rivningsanvisning för rivning av stadens servicebyggnader med beaktande av cirkulär ekonomi färdigställdes och materialströmningar inom infrastrukturbyggande, såsom grönavfall från skötseln av allmänna områden samt gatstenar som blir över vid byggen, har effektiviserats. År 2020 grundades svinmatsterminalen Stadin Safka i Stapelstaden som ett samarbete mellan Helsingfors stad och Helsingfors kyrkliga samfällighet som gör det möjligt att använda handelssektorns, grossisternas och livsmedelsindustrins överblivna mat på ett mer effektivt, omfattande och professionellt sätt än tidigare via mathjälpen.

Helsingfors stads nya upphandlingsstrategi godkändes i december 2020 och särskilt ansvarsfullhet och effektivitet betonas kraftigare än tidigare. För att underlätta beredningen av upphandlingar skapades en gemensam kriteriebank. År 2020 undertecknade Helsingfors två Green deal-avtal för upphandlingar. Utsläppsfria byggarbetsplatser och Minskande av skadliga ämnen i upphandlingar inom småbarnspedagogiken. I Helsingfors delprojekt inom det sexåriga projektet Mot koldioxidneutrala kommuner och landskap granskas nio olika slags upphandlingar som är betydelsefulla sett till klimatpåverkan och där man i beredningen av dem utvärderar möjligheterna till att beakta koldioxidavtrycket.

Inom Helsingfors fostrans- och utbildningssektor har man utvecklat olika slags koncept och studieavsnitt för att stärka pedagogiken för en hållbar framtid från småbarnspedagogiken till gymnasieutbildningen. De nya koncepten och studieavsnitten tas i bruk under år 2021. Inom ungdomsarbetet utvecklas verksamheten för unga utifrån Krutbudgetens datainsamling. I datainsamlingen frågade man ungdomarna om deras miljöoro och vilja att agera för miljön. Av de unga som svarade upplevde 64 procent att miljöfrågor var väldigt eller mycket viktiga. I svaren framkom en vilja att agera för en skräpfri miljö och natur, vegetarisk kost, klimatpåverkan och frågor om konsumtion. När coronapandemin stängde skolorna, naturskolorna och Högholmen producerades mycket distanslektioner och -material som stöd för miljöfostran. Dessa nådde bra ut till användarna. Självständiga studier i naturen stöddes bland annat med videoklipp och tävlingar.

Miljösystemet Ekokompassen har konstaterats vara ett fungerande system i stadens verksamhet. Ekokompassen tillämpas eller är under byggnad inom tre sektorer eller i dessas delar, på två affärsverk och i 16 dottersammanslutningar. Fram till slutet av år 2020 verkade 1 172 ekostödpersoner inom Helsingfors stadskoncern. Åtta nya partner gick med i stadens samarbetsnätverk Klimatpartnerna. I nätverket finns redan nästan 90 företag och organisationer.

Helsingfors stads miljökostnader, inklusive avskrivningarna, uppgick totalt till 74,2 miljoner euro (1,6 procent av stadens alla verksamhetsutgifter). De största utgiftsposterna hänförde sig till renhållning och avfallshantering samt främjande av klimat- och miljövänliga transporter. Miljöinvesteringarna uppgick till sammanlagt 162,4 miljoner euro (18,8 procent av stadens samtliga investeringar i anläggningstillgångar). De största investeringarna anknöt till främjandet av klimat- och miljövänliga trafikformer (HST:s investeringar i kollektivtrafiken) och sanering av förorenad mark. Miljöintäkterna var ca 6,6 miljoner euro (0,6 procent av stadens alla verksamhetsintäkter). De största intäkterna kom från stadscyklarna och från avgifter för förflyttning av fordon i samband med städning av gator.

16.06.2021

Ärende/8

I stadens miljöpolitik som godkändes år 2012 har man satt upp mål för stadens miljöskydd på medelfristig (2020) och långfristig (2050) sikt. Måläret för den medelfristiga perioden har uppnåtts och i miljörapporten utvärderas verkställandet av stadens miljöpolitik under åren 2012–2020.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Timo Lindén, stadssekreterare, telefon: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Bilagor

1 Helsingin_kaupungin_ympäristöraportti_2020

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

För kännedom

Fostrans- och utbildningsnämnden
Stadsmiljönämnden
Kultur- och fritidsnämnden
Social- och hälsovårdsnämnden

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 07.06.2021 § 433

HEL 2021-003311 T 11 00 01

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto merkitsee tiedoksi Helsingin kaupungin ympäristöraportin vuodelta 2020.

31.05.2021 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Postadress

PB 1
00099 HELSINGFORS STAD
kaupunginkanslia@hel.fi

Besöksadress

Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Telefon

+358 9 310 1641

Telefax

+358 9 655 783

FO-nummer

0201256-6

Kontonr

FI0680001200062637

Moms nr

FI02012566